

1. fak.ZH

Név:.....MEGOLDÁS..... NEPTUN kód:.....

Aláírás:..... ÜLŐHELY sorszám.....

PONTSZÁM: ..... p

1. FELADAT (elméleti kérdések) (max. 5pont = 5 × 1pont. Csak a tökéletesen jó válasz ér 1-1 pontot)

1.1) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! **Légnemű** közeg (pl. levegő) viszkozitása a **nyomás növekedésével**...

- A) nő   B) csökken   C) nem változik

1.2) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! Egy elemi folyadék rész **konvektív gyorsulása** az alábbi összefüggéssel írható fel:

- A) $\underline{a}_{konv} = \frac{\partial \underline{v}}{\partial t}$ B) $\underline{a}_{konv} = \frac{\partial r}{\partial t}$ C) $\underline{a}_{konv} = \underline{D} \cdot \underline{v}$

1.3) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! A **folytonosság tétel** általános alakja:

- A) $\frac{\partial \rho}{\partial t} + \text{div}(\rho \underline{v}) = 0$ B) $\frac{\partial \underline{v}}{\partial t} + \text{grad} p = 0$ C) $\underline{g} - \frac{1}{\rho} \text{grad} p = 0$

1.4) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! Az **Euler-egyenlet** levezetése során használt egyetlen feltétel az alábbi.

- A) súrlódásmentes közeg
B) stacioner áramlás
C) ideális közeg
D) összenyomhatatlan közeg

1.5) Karikázza be a helyes válasz vagy válaszok betűjelét! Az általános **Bernoulli-egyenlet** az Euler-egyenlet vonalintegrálja, melyben az egyes tagokat I., II., III., IV és V. jellel jelöltük.

$$\int_1^2 \frac{\partial \underline{v}}{\partial t} \cdot d\underline{s} + \int_1^2 \text{grad} \frac{v^2}{2} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 (\underline{v} \times \text{rot} \underline{v}) \cdot d\underline{s} = \int_1^2 \underline{g} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 \frac{1}{\rho} \text{grad} p \cdot d\underline{s}$$

I.   II.   III.   IV.   V.

- A) Az I. tag zérus, ha az áramlás stacioner.
B) A II. tag csak akkor zérus, ha áramvonalon integrálunk.
C) A III. tag stacioner áramlásban mindig zérus.
D) A IV. tag potenciális erőter esetén átírható az „ $-(U_2 - U_1)$ ” alakra.
E) Az V. tag súrlódásmentes közegben mindig zérus.

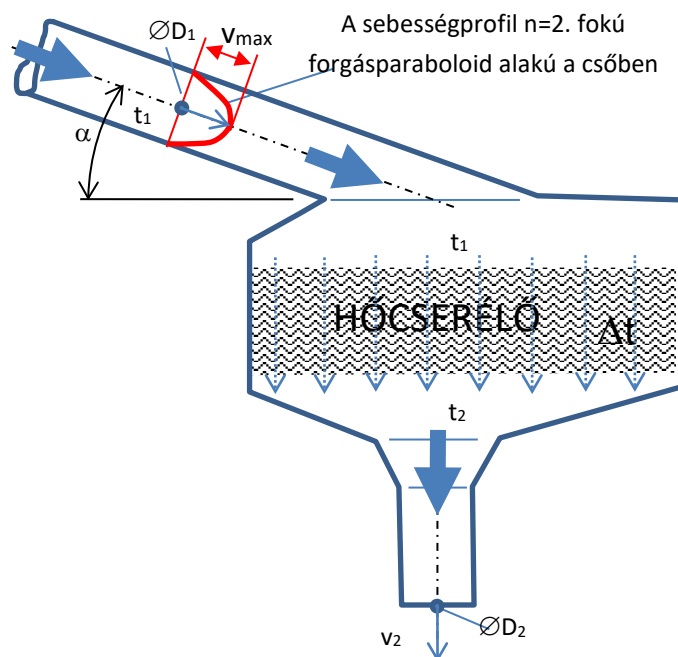
2. FELADAT (10pont)

Egy hőcserélőt tartalmazó tartályba az „1” ismeretlen $\varnothing D_1$ átmérőjű csövön $t_1=200^\circ\text{C}$ forró füstgáz áramlik be $n=2$. fokú forgáspároloid alakú sebességprofillal, amelyben a tengelybeli sebesség $v_{\max}=20\text{m/s}$ értékű. A csőtengely ábrán látható fallal bezárt szöge $\alpha=30^\circ$. A hőcserélőn átáramolva a füstgáz hőmérséklete $t_2=100^\circ\text{C}$ értékűre csökken, majd a „2” jelű ($\varnothing D_2=600\text{mm}$) csövön $q_{V,2}=2\text{m}^3/\text{s}$ térfogatárammal távozik. Stacioner állapot. Túlnyomásos rendszer: a füstgáz nyomása a sűrűségszámítás szempontjából mindenhol $p=1,1\text{bar}$ értékűnek vehető, $R=287\text{J}/(\text{kg}\cdot\text{K})$.

ADATOK:

Jel	„1”	„2”	Mértékegység
$\varnothing D$	$\varnothing D_1=?$	600	mm
t	200	100	$^\circ\text{C}$
p	1,1	1,1	bar

KÉRDÉSEK: Határozza meg a füstgáz tömegáramát, az ismeretlen $\varnothing D_1$ csőátmérőt és az „1” és „2” csőkeresztmetszetekben az átlagsebességeket!

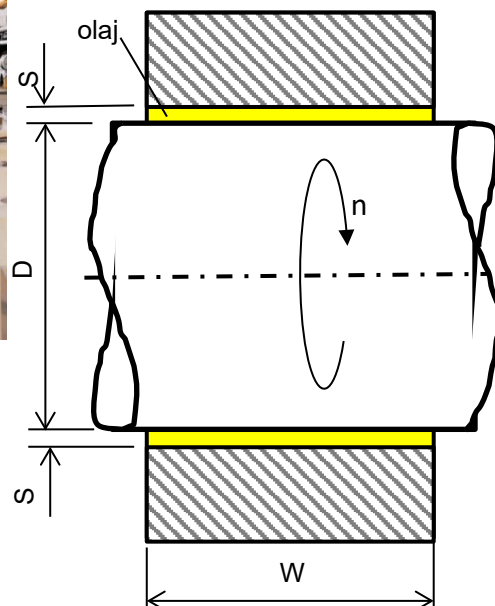

MEGOLDÁS (A lap túloldalán is folytathatja a megoldást)

2.	D1=	568,3 mm	0,568259 m	0,253619 m ²
	D2=	600 mm	0,6 m	0,282743 m ²
	v _{max} =	20 m/s		
	n=	2 fokú		
	v _{1, átlag} =	10 m/s		
	t ₁ =	200 C	473 K	
	R=	287 J/(kg.K)		
	p	110000 Pa		
	rho ₁ =	0,810307 kg/m ³		
	t ₂ =	100 C	373 K	
	rho ₂ =	1,027548 kg/m ³		
	q _{V,2} =	2 m ³ /s		
	v ₂ =	7,073553 m/s		
	q _m =	2,055095 kg/s		
	q _{V1} =	2,536193 m ³ /s		
	A ₁ =	0,253619 m ²		
	D ₁ =	0,568259 m	568 mm	

3. FELADAT (10pont)

Egy óceánjáró hajó motorjának ábrán látható $\varnothing D=1200\text{mm}$ átmérőjű főtengeleyét $N=20\text{db}$ azonos $W=600\text{mm}$ hosszúságú álló (ábrán sraffozott) csapágyház veszi körül koncentrikusan. A tengely és a csapágyház között lévő, sugárirányban $S=0,25\text{mm}$ vastagságú rést ismert paraméterű (800kg/m^3 sűrűségű és $1,25 \cdot 10^{-5}\text{m}^2/\text{s}$ viszkozitású) kenőolaj tölti ki. A tengely a vizsgált időpillanatban pontosan $n=65\text{ford/perc}$ értékű állandó fordulatszámmal forog, miközben a motor $P=30000\text{kW}$ teljesítményt ad le. **FELTÉTELEK:** $\rho=\text{áll.}$, $\mu=\text{áll.}$, newtoni közeg, stacioner állapot, a vékony résben sugárirányban lineáris sebességprofil tételezhető fel.

KÉRDÉSEK:

A) Határozza meg először egyetlen csapágyra a csúsztatófeszültséget, a területi erőt, a veszteségnyomatékot, és veszteségteljesítményt!

B) Számolja ki $N=20\text{db}$ csapágyra a motorteljesítményre vonatkoztatott relatív veszteségteljesítmény értékét!

MEGOLDÁS (A lap túloldalán is folytathatja a megoldást)

3.	N=	20 db		
	D=	1200 mm	1,2 m	
	S=	0,25 mm	0,00025 m	
	W=	600 mm	0,6 m	
	rho=	800 kg/m ³		
	nü=	1,25E-05 m ² /s		
	mü=	1,00E-02 kg/(m.s)		
	n=	65 ford/perc	1,0833 ford/sec	
	ω=	408,4 rad/min	6,81 rad/s	
	P=	30000 kW	30000000 W	
	R=	600 mm	0,6 m	
	vker=		4,084 m/s	
	dvker/dr=		16336 1/s	
	tau=		163,36 Pa	
	Rk=	600,125 mm	0,600125 m	
	Dk=	1200,25 mm	1,20025 m	
	Aközép=		2,26242 m ²	
	Fker=	369,59 N		
	Mveszt=	221,80 Nm		
	Pveszt=	1 509,77 W		
	N.Pveszt	30 195,33 W	30,20 kW	
	rel vesz.telj=	0,1007%		

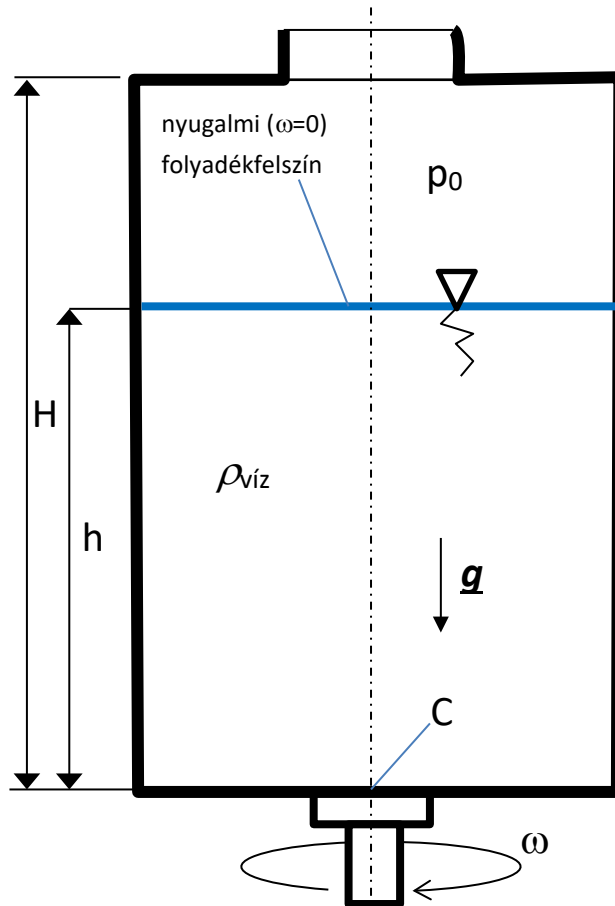
4.FELADAT (10pont)

Az ábrán látható $\varnothing D=500\text{mm}$ átmérőjű, $H=600\text{mm}$ magas függőleges tengelyű, a p_0 nyomásra felül közpön nyitott hengeres tartály $h=400\text{mm}$ magasságig vízzel van töltve. Az ábra az $\omega=0$ nyugalmi folyadékfelszínt mutatja.

ADATOK: $g=10\text{N/kg}$; $\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$; $p_0=10^5\text{Pa}$

KÉRDÉSEK:

- A) A hengert mekkora állandó ω szögsebességgel kell megforgatni, hogy a víz éppen elérje a tartály fedlapját? Rajzolja be a forgó vízfelszín alakját az ábrába!
- B) Hol található az a pont az A) kérdésben kiszámolt ω szögsebességgel forgó folyadékban, ahol a legnagyobb a túlnyomás? (Jelölje be az ábrán egy „B” jelű ponttal!) Számítsa ki ebben a pontban a túlnyomást! $p_B-p_0=?$ [Pa]
- C) Mekkora ekkor a tartály alján a tengelyben (ábrán „C” pont) a nyomás értéke? $p_C=?$ [Pa]

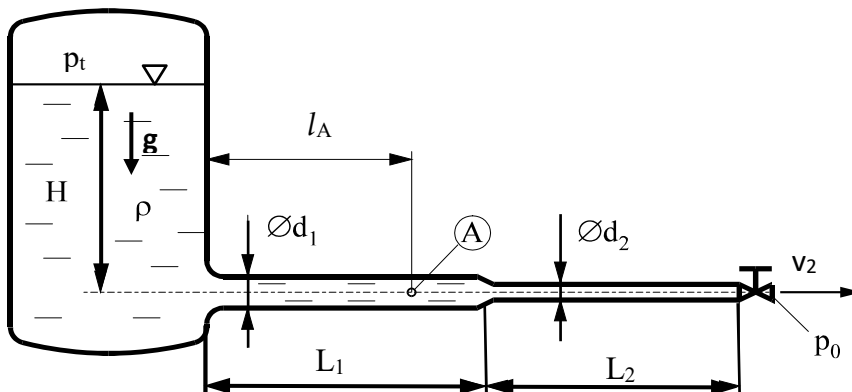

MEGOLDÁS (A lap túloldalán is folytathatja a megoldást)

4.	rho=	1000 kg/m ³		
	H=	600 mm	0,6 m	
	h=	400 mm	0,4 m	
	D=	500 mm	0,5 m	
	Dh/2=	200 mm	0,2 m	
	Dh=	400 mm	0,4 m	
	g=	10 N/kg		
	R=	250 mm	0,25 m	
	p0=	100000 Pa		
	omega=	11,313708 rad/s		
	(pB-p0)=	6000 Pa		
	(pC-p0)=	2000 Pa		
	pC=	102000 Pa		

5. FELADAT (10pont)

Egy felül zárt, a folyadékfelszín feletti légtérben p_t nyomású, vízzel $H=6\text{m}$ szintig töltött tartályhoz alul két különböző átmérőjű és hosszúságú, vízszintes tengelyű csőszakasz csatlakozik. A csővégen lévő gömbcsap teljesen nyitott. Stacioner áramlási állapot.

FELTÉTELEK: $\mu=0$, $\rho=\text{áll.}$, $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$, azaz a tartályban a folyadékfelszín lesüllyedése elhanyagolható. Az átmeneti idomok és a gömbcsap hosszúsága elhanyagolható. A nyitott gömbcsap be- és kiáramlási keresztmetszete azonos.

ADATOK: $p_0=10^5\text{Pa}$; $\rho=1000\text{kg/m}^3$; $d_1=200\text{mm}$; $d_2=100\text{mm}$; $g=10\text{N/kg}$; $L_1=20\text{m}$; $L_2=20\text{m}$; $l_A=15\text{m}$

KÉRDÉSEK:

- A) Mekkora p_t tartálynyomást kell létrehozni ahhoz, hogy ebben a stacioner áramlási állapotban a víz „A” pontbeli sebessége pontosan $v_A=6\text{m/s}$ értékű legyen? $p_t=?$
- B) Számítsa ki ekkor az „A” pontbeli statikus nyomás értékét! $p_A=?$
- C) Mekkora ebben az állapotban a csővégen kiáramló víz sebessége és a víz térfogatárama? $v_2=?$, $q_V=?$

MEGOLDÁS

5.	H=	6 m		
	d1	200 mm	0,2 m	
	d2	100 mm	0,1 m	
	rho=	1000 kg/m ³		
	g=	10 N/kg		
	p0=	100000 Pa		
	z2=	0 m		
	vA=	6 m/s		
	vki=	24 m/s		
	pt=	328000 Pa		
	pA=	370000 pa		
	qV=	0,188496 m ³ /s	678,584 m ³ /h	